

5/17 Ianuarie 1897

CONTRA DUELULUI

In urma mai multor duele cari petrecut intre ofiteri si civili, d' care au facut mare sgomot in Germania, Imp'ratul Wilhelm a c matorul ordin, care a esit in fricioasă tocmai acum de s'erbă

Voesc ca duelurile oficie evitate mai mult de ? Causele s'unt adesea dară, certu' partiu' depinde pot fi imnăcat' Partisani pot fi rea mili' oși, programul ca o noa' sfânt, dacă lipsește un a' etor și o serioasă organiza' l' rămâne slab, neputincios.

Contra: un partid organizat per condus cu înțelepciune, chiar a n'ar avea partisani mulți, știe se una adversarilor.

Nu vom discuta aci asupra organi' dia trecut a partidului nostru na' al. Trebuie se constatam insē, că ori slabă, dela 1894 și până azi, t'ă organizare a fost într'una ținta salt a guvernului unguresc.

disolvat comitetul național, ni-s'au statute privitoare la ființa parti' național și s'a pornit o aprigă contra tuturor bărbaților cari au t și manifestat vieța partidului na' al român.

ui mult insē de cât ori-și-ce lovi- dușmane, ne-au slăbit neînțelegerile ne.

rtidele de guvernament se istovesc tât prin greșelile ce s'evirșesc fiind utere, ci mai ales prin hărțuile trice. Noi ne-am istovit fără se fi la putere, căci s'ntem un partid parlamentar.

se ne reculegem, trebuie se des- n deci o energie extraordinară și casul indoită de cum ar fi lupta lor din parlament.

re se restabilim o desevrșită re între luptatori și se ne or- am în așa chip, ca se putem re- cu succes în fața tuturor unelli- cari au de țintă distrugerea par- ții național român.

u mai puțin trebuie se ne dăm si- a câștiga eară pe partea noastră a publică a Europei, care deși nu schimbat în favorul regimului un- c, totuși pare-că, în urma a ori-ce de mai de seamă din partea noastră, uitat și în urma certelor dintre despre cari adversarii nostri grijit se fie încunoștiințată și tr'eină, entuziasmul de odinioară cauza națională română 'i-a

călduros amic din România ne zilele acestea:

nu uitați un lucru: cauza națio- voastră fiind nu o chestiune de nu causă mare de existență în' trebuie privită dela distanță, nu s'ar zice, ear' nu în amē- reșăa privită, azi stați mai tatecând, pentru-că str'ină- du' toți vedem o decadentă care trălucită cum a fost cea emi' ea în procesul ea păcii, de c aleși din S

UNA POPORULUI

Memorandului. Cine e vinovat, e ches- tiune de amēnunte. Lucru principal e ca printr'o unire frățească se ștergeți impresiile rele...

Fără indoială, așa este. Stringerea rindurilor trebuie se se facă insē nu numai cu privilegiul unei serioase organizări, dar mai ales în ve- dērea unor acțiuni cari se nu fie mai pe jos decât cele s'evrșite dela 1892 încoaci.

Până acum, acțiunile partidului na- țional au fost mai ales manifestațiuni populare: am făcut conferențe la care țărâniea era un decor admirabil, am dus cu sgomot Memorandul la Viena, am arangiat calea triumfală spre Cluj, am căutat, în fine, se demonstrăm.

În viitor va trebui se lărgim și mai ales se perfecționăm lupta noastră extra- parlamentară, se-i dăm un fond mai politic, cum s'ar zice, se dăm o aten- țione deosebită părții instructive pe care trebuie se o aibă ori-și-ce mișcare na- țională.

Se ne explicăm. În mijlocul vâltoarei prin care au tre- cut, conducătorii partidului național abia o singură dată au putut duce o cam- panie cu tendențe instructive: la 1893, când protestând în contra proiectelor de legi bisericesti, au instruit poporul și asupra dreptului ce-l are fiecare cetă- țean de a contribui la facerea legilor.

Incolo ne-am mistuit cu toții pute- rile într'o desnădăjduită luptă de apărare. Apărarea a fost eroică și fără indo- eală că a deșteptat și întărit în popor sentimentul național.

Odată acest sentiment desvoltat insē, trebuie se profităm de el în sens de a da poporului o serioasă cultură politică.

Se nu lăsăm se treacă un singur pri- legiu, fără-ca poporul român se-și spună și el cuvântul asupra tuturor chestiuni- lor ce interesează vieța statului, și în- deosebi se ne lămurim poziția față de toate chestiunile ce privesc vieța noas- tră națională, chestiuni pe cari Dieta ungurească le discută și resolvă chiar fără se ne ceară părerea.

Intruniri populare, congrese de ale celor trei națiuni aliate, memorande și articoli informativi pentru cercurile con- ducătoare și pentru str'înătate, — eată munca ce ne așteaptă pe toți.

Ear' munca aceasta se impune cu atât mai stăruitor, cu cât s'unt o mul- țime de lucruri asupra cărora poporu- lui trebuie se-i dăm cele mai desevr- șite lămuriri. Altfel rămâne în starea primitivă de a crede că prin două ori trei conferențe naționale s'a făcut totul pentru triumful drepturilor noastre; ear' întârziind intruparea chiar și a unui singur drept din multele despre cari 'i-am tot vorbit, se descuragiază, și

pe Unguri li socotește atât de tari, în- cât ori-ce luptă împotriva »stăpânirii« 'i-se pare zadarnică.

Se nu uităm, că dacă prin însufleți- rea ce o deșteptăm în popor putem se s'evrșim fapte mărețe, tot așa de ade- v'erat este, că politicește copt este nu- mai poporul, a cărui conștiință a fost formată printr'o serie întreagă de mij- loace educative.

Fi-vom, noi cărturarii, la înălțimea pe care o reclama greutățile situațiunii, putea-vom începe și duce la bun s'ir- șit campania de organizare și muncă intensivă a partidului nostru național, — eată la ce viitorul cel mai apropiat este chemat se dea răspuns.

Cât costă matricolele? În ședința dela 2/14 Ianuarie ministrul treburilor din- lăuntru a a raportat Dietei asupra cheltuieli- lor ce se fac pentru întreținerea matricolelor.

Ministrul a ar'etat că comunele mici și mari, precum și orașele cu consilii regulate, cheltuesc pe an 453.000 fl. pentru matricule.

Ear' orașele mari cheltuesc 91.000 fl. Statul dă 497.000 floreni recompense și anarării funcționarilor, ear' costul matricolei și 320.000 fl. cheltuește, pentru felurite organizări ce reclama instituțiunaa matricu- lelor de stat.

Toți acești bani rămăneau în pungile ce- tățenilor, dacă matricolele ar fi fost lăsate, cum au fost sute de ani, preoților și nu s'ar fi dat «patrioților» lihniți după slujbe gras pătite.

Episcopul Pavel.

Intreaga presă română, atât de aici, cât și din țeară, aduce laude Episco- pului Pavel dela Oradea-mare, care prin suma de 100 mii floreni, cât a dăruit acum de curēnd pentru întreținerea in- ternatului și a școalei române de fete din Beiuș, a dăruit cu totul aproape 700 mii floreni pentru școala și biserica română.

După Gojdu, cărui vecinică se-i fie amintirea, Prea Sfinția Sa Episcopul Pavel este cel mai mare binefăcător al școalelor românești.

Faptele generoase ale Prea Sfinției Sale s'unt cu atât mai de laudă, cu cât a ridicat școli în părțile cele mai pri- mejduite ale României.

În adev'er, cine nu știe oare, că Bi- horul este comitatul în care sentimen- tul național a stat mai mult amorțit?

Fie ca mărețele fapte ale Prea Sfin- ției Sale se îndemne încă la o și mai stăruitoare vieță națională pe frații noștri bihoreni, ear' celorlalți prelați români se le serve ca exemplu de ceea-ce trebuie se facă păstorul care-și iubeste turma.

Contra triplei alianțe.

Lumea mare politică este între alarmată de articolul ziarului »Re- wehr«, care cu prilejul numirii cō Muraviev ca ministru de exter Rusiei, a scris în contra triplei alianțe.

Faptul acesta este cu atât mai is- bitor, cu cât numitul ziar e socotit ca organ care talmăcește felul de a vedea și gândi a celor dela Curtea împ'ra- tească.

Foaia vieneză este sup'erată anume pe Germania, pe care o învinește că n'ar prea fi cu inima deschisă când vorba e de frăția ce a legat cu împ'ra- r'ăția noastră și cu Italia. Pentru-că dacă ar fi, n'ar fi lăsat, și la tot casul ar fi lucrat din v'sputeri pentru a în- pedeca numirea conatelui Muraviev ca ministru de externe al Rusie care trebuie socotită ca ea prima în primul rēnd Germaniei, deo- Muraviev trece drept dușman al ț'ilor.

Ori că Germania n'a putu- pedece această numire, și atunci 'i-se cuvine se facă pe grozava pe p- terea care ține în mână războiul ori pacea.

Pentru a se vedea tonul cu care scrie numitul ziar, reproducem următoarele vorbe, fără indoială aspre, pe care le spune Germaniei:

«Când Germania leagă prietenie cu vre-o țeară, își dă toată silința ca numai dinsa se câștige; ear' când se pregătește împotriva dușmanilor, se gândește îndat la prieteni. O bună însușire această, dar nu în Germaniei».

»Reichswehr« se plânge apoi, c împ'ărăția noastră a legat prie- Germania, aceasta din urmă într'una se fie tot ea cea d'ată.

»Am ajuns — scrie foaia aproape de plâns în tripla al ajuns se recunoaștem pe Germania drept o putere care se ne ducă de nas. Dacă așa stau lucrurile, se facem și noi ca Germania. Ea a avut un contract cu Rusia. Se încheiem și noi un asemenea contract, îndeosebi pen- tru-că noi avem mai multe cuvinte de-a căuta prietenia Rusiei».

Arată apoi, că prietenia cu Rusia, trebuie se o încheiem mai d'erea împărțirii Turciei, în ar fi de dorit se se facă p- țelegere, între Austro-Ung

Fostul ministru de ext Lobanow, când a umblat astă-vară, în luna lui Aug cu un plan privitor la ț' ciei. Murind insē prin ț' truparea planului s'a am

Numitul organ termină nēnd că dacă Germania rile pe la spatele aliaților ei, monarhia noastră și Italiani, nici un cuvânt pentru care noastră se se sfieas a lega

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AČLICH (ADAM)
INSERTIUNILE:
de 1 și garmond: prima-dată 7 cr.; a doaua oară 6 cr.; a treia-oară 4 cr. și timbru de 30 cr. de fiecare publi- cațiune.
Atât abonamentele cât și inserțiunile s'unt a se plăti înainte.
Scrisori nefrancate nu se primesc.

cu popoare, pe urma cărora poate să câștige cel puțin atâta, cât Germania caută să câștige cu toate privilegiile.

Nici vorbă: foile din Țeara-Nemțescă stau înmămurite în fața articolului din „Reichswehr”. Cu atât mai mult se bucură Francezii, potrivit de moarte ai Nemților.

O pastorală.

Din pastorală pe care Prea Sfinția a Episcopul Nicolae Popea a trimis-o sfințele sărbători credincioșilor sei, țagem următoarele rânduri pline de iubire și înțelepciune:

„Veți fi auzit, iubitorilor, istoria aceluia rege, care bolnav fiind pe patul morții, își chiamă pe fiii sei la sine și le dădu o legătură de săgeți, ca să le rumpă. Unul după altul se încercară, dar nici unul nu o putu rumpe. Atunci desfăcu regele legătura, cu care erau legate, și le dădu lor săgețile câte una, și așa câte una le rupseră ei fără osteneală. Atunci le zise regele: Fiilor, eu voiu muri. De manii puternici vă amenință pe voi. De vă veți despărți unul de altul în neînțelegere, atunci fiecare dintre voi singur va fi învins; eară de veți rămâne voi împreună în dragoste frățească, nimeni nu vă va învinge.

„Acastă învățătură să ne ținem în minte. Până cum fi una, un trup și un suflet, o unime a Duchului, ca acea legătură de săgeți, nimeni nu vă va putea învinge: vom fi tari ca un singur trup, credința noastră, și credința în Dumnezeu va mântui, întocmai cum a mântuit pe moșii și strămoșii noștri, întreg neamul nostru, în șirul cel lung, de vechi până chiar în zilele noastre.

IMPARTIALITATEA LOR

La 4 Ian. n. s'a ținut în Deva congresul comitatului Hunedoarei.

Afacerile desbătute în această conștință în mare parte de interes general românesc.

La altă parte al foii noastre reproducem articolul din „R. O.”, care tractează această parte a desbaterilor conștințiale, care privește purtarea tricolorului în formă de pantifici, și confiscarea al gendarmilor.

remiile școlare

Avem noi Rôhânii, între altele, și frumosul obicei, că pretutindenea, atât prin orașe cât și la țeară, încheiem anul școlar cu sărbătoare adese-ori foarte pompoasă.

După ce s'au făcut examenele „generale” și „medie”, au fost calculate conform regulamentului, până la cea din urmă sutime pentru fiecare școlar îndeosebi, se publică pentru împărțirea premiilor.

Școlarii, și mai ales școlărițele de sărbătoare și vin cu părinți, nevoitori la școală.

de încurajarea instrucțiunii, și progresul național, mai iau în mână și căpeteniile autorităților și toți amicii progresului.

prin orașe, afluența este atât împărțirea premiilor nici nu se face în localul școlii, ci se alege o sală publică, la București, de exemplu, Adese-ori se expun caiete de caligrafie, mostre de lucru de produse de industrie școlară. Prin cântă apoi și muzica militară. Se rșit, discursuri pline de avânt pa-cultural.

Aci reproducem o altă parte din aceleași desbateri, care pune într-o lumină foarte tristă simțământul lor de nepărtinire, de împlinire dreaptă a datorințelor oficioase față de toți slujbașii, fără privire la naționalitate.

Eată anume, cum e descrisă desbaterea de după ameazi a adunării:

La locul al doilea face domnul D. A. Muntean o interpelare în pricina notarului din Almașul-mare. Dl Muntean spune, că deja cu 8 luni înainte a făcut arătare contra celui notar, care a săvârșit crime oficioase, și i dovedit-o asta cu fapte de ale lui și cu legea, și totuși fisolgăbirul nici până azi n'a făcut nici un pas în pricina asta, spre pedesirea răului. «Eu am făcut mai înainte vreme arătare contra unui notar român, zice dl Muntean, și a doua zi dl vicișpan a fost în fața locului și a aflat că a fost adevărat ce am spus eu, pentru ceea-ce îl și laud, — acum însă notarul contra căruia am făcut arătare e Ungur, și nici după 8 luni nu s'a făcut nimic!»

Vicișpanul răspunde, că nu a avut cunoștință, că s'a făcut plânsoare contra notarului din Almașul-mare, și că acesta nu ar fi rezolvată. Ia deci acum la cunoștință și dacă de fapt protopretorul respectiv (tot Beke dela Geoagiu!) deja de 8 luni n'a întreprins pașii de lipsă, va lua măsurile trebuincioase contra lui.

Casul e caracteristic. Și vicișpanul comitatului Hunedoarei pare a fi învățat politică dela Sultanul turcesc, care de câte-ori îi ceri să facă în cutare și cutare chestie dreptate, promite, promite, dar în gândul seu nici habar nare să și execute promisia!

De-ar fi altfel, n'ar cuteza slujbașii sei să facă ce fac!

Purtarea tricolorului.

Sunt în de obște cunoscute volnicile cu care gendarmii au început în timpul din urmă să smulgă flăcăilor români din cingătoare, din pălărie, pantlicile tricolor, sub cuvânt că acelea sunt insignii străine.

Că au drept ori ba, să facă gendarmii acest lucru, e o chestie de interes general.

Și chestia asta a fost relativ bine lămurită în congregația dela 4 Ian. a comitatului Hunedoarei.

„Revista Orăștiei” publică un prim-articol în numărul seu mai nou, despre această afacere, articol care, pentru lămuririle sale bune se le știe Româniilor încă mai multe părți, îl reproducem în cele următoare.

În fața acestei manifestări de bucurie generală, școlarii și mai ales școlărițele cari sunt mai simțitoare, stau cu inimile din ce în ce mai înleștate și un fel de beție cuprinde în cele din urmă întregul tineret, de dragul căruia se desfășură atâta pompă.

În sfârșit — se începe distribuția premiilor. Sunt pentru fiecare clasă mai multe premii: unele cu coroană, altele fără coroană, ba sunt și mențiuni, și cea mai distinsă dintre persoanele cari iau parte la sărbare, împarte premiile și încoronează pe premianți, în vreme-ce lumea aplaudează, ear' muzica dă «tuzuri!»

Sărmanele inimi tinere! Ce amețitoare trebuie să fie emoțiunile, de cari ele sunt surprinse! Ce fericire e să iei coroana în fața lumii din mâna celui mai stimat de toți pentru meritele tale, pentru buna purtare, pentru silința ta! Ce împintinare e pentru toți această fericire, și ce măhnire trebuie să fie cei-ce n'au avut bune purtări și n'au fost silitori.

Am fost cu toții copii și știm, cum septemăni de zile de-arindul sufletele n'au rămas cuprinse deasemenea emoțiuni, cum chiar și astăzi ele se reivesc ca plăcute ori neplăcute reamintiri în noi.

Nu mai încape nici o îndoială, că în școală, chiar mai mult de cât în alte sfere ale vieții,

Eată articolul.

Adunarea din comitatului nostru a interesării membrilor români, murească aproape de tot o pricină, careia plutea o nesiguranță chiar. E pricina cu pantlicile tricolore care le poartă flăcăii noștri în fetele în păr și la gât, sau ca și unii și alții punându-le nu cu alt de cât ca podoabe ale îmbrăcămii ale portului.

Se luaseră gendarmii, și în mijlocul țirgului își opriau, și pe aiurea mai opresc și acum, flăcăi, și le răpesc în chip brutal și îngâmfat, pantlicile din pălărie, dela gât ori dela cingătoare, sub cuvânt că au poruncă să confiscie insigniile „străine”, și se obrazniceau din ce în ce mai mult cu Româniilor.

Precum se vede din raportul ce publicăm la alt loc, un om membru român a cerut lămuriri hotărâte dela vicișpanul în pricina asta. A plecat de la casul din Leșnic, cunoscut cetitorilor noștri.

Gendarmii se lăudaseră atunci că au «ordin mai înalt».

Vicișpanul a răspuns că nu are știre ca gendarmii să fi primit vre-un ordin «ilegal», ear' că pantlicile din pricină sunt a se socoti ori nu ca «insignii străine», au să o hotărască instanțele mai înalte la care se află pricina apelată.

Cu alte cuvinte dl vicișpan, om altfel deștept și cunoscător al legilor, a recunoscut însuși, *întâiu că după cât și dinsul știe, pantlicile tricolore purtate de flăcăii și fetele române, nu sunt a se lua și judeca ca insignii străine, ce pot fi oprite, ci poate de aci încolo să o hotărască aceasta instanțele mai înalte!* A doua oară gendarmii nu pot să aibă nici o poruncă anume, precum ei o spun, pentru confiscarea pantlicilor tricolor, *căci de ar avea, ar ști-o și d-sa, și ar și spune-o asta îndată întrebătorului în plinul congregației!*

Sub «insignii străine» e altfel înțeles de legea însăși, numai steaguri și embleme ce reprezintă puterea altei țeri, și pe cari a le purta și a face paradă cu ele, nu e iertat, căci se ia ca demonstrare contra propriei patrii.

Dar încă ceva. Dl Hossu, răspunzând vicișpanului, a lămurit și pricina confiscării însăși. D-sa a cetit porunca ministerială despre dreptul de confiscare, în care lămurit e prescrip, *că dreptul acesta este al primărilor comunale și ale organelor administrative beste tot, dar' nu al gendarmilor!*

premiile sunt un puternic mijloc de împintinare și că învățătorii profită de acest mijloc cu mult succes — în interesul instrucțiunii.

Instrucțiunea însă nu e scop, ci numai mijloc de educațiune, și părinții trebuie să dea seamă, dacă nu cumva frumosul obicei al împărțirii premiilor are un rău efect în ceea-ce privește educațiunea.

E destul să fi părinte, pentru-ca să știi și fără de Pestalozzi, că preocuparea ta e să faci din copilul tău om capabil de fericire. Acesta e și altul nici că poate să fie scopul educațiunii. Ori-și-cât vom discuta, totdeauna vom ajunge în cele din urmă la convingerea, că părintele vrea ca din copilul lui să iasă om, care suferă puțin și se bucură mult în viața lui.

Punctul de plecare al pedagogiei e deci convingerea, că educatorul poate face ca cel crescut de dînsul să suferă puțin și să se bucore mult în viață. Dacă admitem că nu poate, negăm rațiunea de a fi a pedagogiei și respingem ori-și-ce discuțiune în materie de înviorare educativă. Acela, care nu crede că poate determina viața copilului seu, nici că-și mai dă silința de a o determina, ci-și lasă copilul în voia lui Dumnezeu și a întâmplărilor. Are deci să-i fie indiferentă și chestiunea, dacă e bine ori nu, ca copilul seu să iee vre-un premiu ori să asiste la premiarea altora.

„ea societate pe tot mii la a ci toată lumii, prin fo, și pe calea legii, pâna

Din parlame

Ședința dela 14 Ian. a fost a noi, cinci: un poporal, un ugroi, guvernamentali și un kossuthist.

Intre toți cinci mai meșter de vorbă s'a arătat cel al partidului poporal, Pad. Rezső, unul ce deși a încărunit, dar v bește cu foc tineresc și în ziceri rotunde.

Dînsul impută partidului liberal putere, îndeosebi faptul, că lucrea sistematic la stîrpirea spiritului creștinesc în populațiunea Ungariei, care altfel e adânc pătrunsă în toate ale sale: în legi, în instituții, în societate, în popor, de duhul creștinismului. Apoi că «pensionază» oameni sănătoși și capabili de muncă, cu sume de 4—8000 fl., mai acățându-le de gât și alte oficii «secundare», după care se le crească «onorariile» până la 20.000 fl. pe an, fostului prim-ministru Welser.

Cei doi ficiori noi guvernului, Levay Lajos și Bernádi György începuseră rolul prin provocarea furtuni, scurte dar' vehemente, daloase!

Ei au atacat cu furie pe toate celelalte partide din Dietăa lor. Pe ugroniști și apponyșii pasivitatea lor, pe kossuthiști în atacat chiar și în temeiul pol, în chestia de drept comun.

Aceste vorbiri au provocat uita pe opozanți.

«Rușine! Nemernicie! — au zis cei de pe băncile kossuthiste pornit o polemie aprinsă, schimbată între cei doi războitori bănyfiși și șifție, polemie în care accia dă și lui Apponyi și lui Horánszky,

Mă adresez dar' numai la aceia rinți, cari vreau să facă din copiii lor oameni capabili de fericire și cred că aceasta poate, că în adevăr un om bine crescut fere mai puțin și se bucură mai mult în viață de cât unul, care n'a avut pace de bu creștere.

Acestia îmi vor da dreptate, dacă le voi spune, că și-au dat copiii la școală, fiindcă sunt conștinși că instrucțiunea pe care o primă, îi vor face mai destoinici de a se lupta cu eu nevoile vieții, mai cunoscători de sim de lume și mai cu minte. Instrucțiunea, și-cât de întinsă ar fi ea, e numai o condițiune a educațiunii, una din pregătirile pe viață, foarte importantă, dar' subord scopului principal, dorinței părintelui face din copilul seu un om, care suferă puțin și se bucură mult în viață.

Nu ne apropiem de loc de acest scop chiar dinadins cultivăm în viitorul om și în toate formele lui. Rîvnitor și pisan vanitos și plin de amor propriu, am împins mereu înainte de spiritul de ero omul e mereu nemulțumit cu sine și pe care mereu o nemulțumește și a suferă și puțin se bucură în viața lui și acesta poate să fie efectul educației celor sărbări, cu cari școlar; conștinși și-a ajut

degenerat într-o ceartă și în sberături, pe cari nici Szilágyi Dezső, din scaunul presidial, nu le mai putea potoli!

A mai vorbit Ásboth, cu o satiră pișcătoare pentru purtarea guvernamentelor, și declarând că partidul popular atâta va lupta și agita, până nu va dobândi autonomia bisericii catolice în măsură deplină!

La sfârșitul ședinței, ministrul de interne Perczel, a dat seamă despre cheltuielile avute cu matriculele civile în decursul anului trecut, primul an întreg în viața noilor reforme.

Din acel raport apare, că în anul expirat, statul a cheltuit pentru matricule, în comunele mari și mici și în orașele cu magistrat regulat, 440.000 fl., adică aproape o jumătate milion floreni!

DIN LUMEA MARE

Greva din Hamburg.

Greviștii cari mai bine de o lună nu vor să lucreze, s'au pronunțat în contra reluării lucrului fără condițiuni. Lucrătorii au consimțit a se înțelege cu patronii în condițiuni împăciuitoare, neblazind nici una din părți, și a numi 7 delegați pentru a negocia cu patronii.

Italia în Africa.

„Opinione“ zice că generalul Baldisera șef comandant peste coloniile italiene din Africa, a cerut un concediu și autorizația de a se întoarce în Italia pentru motive de sănătate și de familie.

Guvernul va acorda permisiunea cerută, dacă generalul Aaldisera poate să afirme că n'are nici o neliniște în privința afacerilor coloniei.

Sultanul în strâmtoare.

Din Constantinopol se scrie, că reprezentanții marilor puteri au spus Sultanului că numai așa se pot regula lucrurile, dacă Sultanul va concedia pe toți sfetnicii sei de acum și va numi în locul lor persoane pe cari i le vor recomanda dinșii.

Englezii și Muraviev.

În cercurile înalte politice din Londra numirea baronului Muraviev ca ministru de externe al Rusiei se socotește ca o îndreptare a relațiilor dintre Englezi și Ruși.

Italienii contra Ungurilor.

Orașul cu care mai ales se mândresc Ungurii, este *Fiume*, portul dela Marea Adriatică, «mărgăritarul Coroanei ungare», cum o numesc Ungurii.

Se vede însă treaba, că aici e vorba de o dragoste cu sila, pentru-că populațiunea Fiumei, după chiar mărturisirile presei maghiare, nu lasă să-i scape un singur privilegiu spre a dovedi că nu-i este dragă limba ungurească.

Astfel „*Budapesti Hirnap*“ dela 14 c. aduce știrea că consiliul comunal al orașului Fiume a respins cererea câtorva Unguri de a se folosi, în actele oficiale, și limba ungurească.

Câtorva Ungurași, slujbași de-ai Statului, le venise adică pofta să ceară ca consiliul comunal să primească și hârtii scrise în ungurește.

Consilierul Dr. Francisc Vio, s'a ridicat însă cu putere în contra acestei cereri, spunând, că Italienii, majoritatea mare a locuitorilor, nu vor primi niciodată ca în consiliul comunal să se primească și să se discute hârtii scrise ungurește.

Italienii s'au hotărât, în același timp, să intervină pe lângă contele Battyány, deputatul lor în Dietă, ca acesta la rândul său să spună guvernului cum populația italiană este în contra limbii ungurești, ca astfel guvernul prin oamenii sei să nici mai încerce a face ceva pentru a sădi limba ungurească într'un oraș, unde pe Unguri nimeni nu-i iubește.

De sine se înțelege, că foile din *Budapesta* sînt foarte rău supărate pe Italienii din Fiume, cari, așa se vede, nu vor recuse noască «frumseța» limbii ungurești.

CARACTERISTIC.

În 5 Ian. n. după-ameazi, baronul *Bánffy János*, din Szilágy-Nagyfalu, mergând la vînat, a ajuns la un loc de vii, numit «Csicsó», a lui *Nagy Bálint*.

Cănele lui Bálint a sărit la baronul, lătrînd iurios la dinsul. Măria-Sa, necăjit de această obrăznicie a credincio-

sului animal, care nici pe un baron nu-l cruță, a luat pușca și a puscat după căne, dar nu l'a nimerit.

Auzind detunătura, țeranul Bálint, stăpânul viei, a ieșit în cale, și a început să mustre pe Măria-Sa, care era să-i puște cănele. S'a iscat o ceartă vehementă, și în ceartă cum, cum nu, pușca baronului s'a descărcat de nou, și a nimerit pe nenorocitul om în cap, și omul a căzut îndată fără conștiință.

Așa o descriu întemplantarea foile ungurești, că pușca s'a descărcat de nou, fără voia baronului, numai așa cutremurată bagseama de tăria vorbelor...

S'a dus baronul și s'a înștiințat, în chipul cum el a vrut, la judecătorie.

Voind să se întoarcă în comună, la castelul său se teme acum de răsbunarea poporului.

Și-a cerut pază de gendarmi.

A eșit chiar solgăbirul cu el și cu o patrulă de gendarmi.

În dimineața următoare, s'a auzit că Bálint a murit. Îl aduceau chiar spre casă, plin de sânge, cu mamă-sa bociindu-se cumplit în jurul lui și cinci copii mici.

Asta a infuriat poporul rău. El s'a adunat spre casa baronului în număr mare cerând despăgubire pentru familia nenorocită.

O parte de oameni au mers la preot și au cerut cheile bisericii ca să tragă clopotul într'o dungă spre a rescusa satul întreg. Preotul nu le-a dat cheia. Oamenii au spart ușa. Clopotele au început a suna alarmă. Tot satul era resculat. Gendarmii credeau că-i foc și voiau să meargă se ție rânduială unde arde. Poporul le spunea că nu arde, ci vor să străbată în curtea grofului să-i ceară seamă de fapta sa.

Gendarmii n'au lăsat ci păzeau cu tărie intrarea.

Pe baronul și pe copiii săi unii au pierit în gendarmi. Pe sergentul l'a lovit cu peatră mare în frunte că a amețit îndată.

Și totuși nu s'a comandat foc asupra mulțimii turburate!

Și aici e ceea-ce aflăm și noi caracteristic în toată istoria.

Au dat oamenii cu petri în gendarmi, și totuși nu s'a comandat salve de foc, pentru-că și gendarmii și poporul era maghiar.

La Mehadica și în alte părți unde poporul român s'a necăjit une-ori, numai pentru-că gura și-a deschis: foc asupra lui.

Provocați, oamenii au început să se împrăștie, și au fost împușcați pe la

spate în chip mișelesc, pentru-că *Români!*

Eată cum se resfrânge în această templată, ca într'o oglindă, stare navă de lucruri, în care trăim această țeară.

Răsvrățitori în bi

În numărul nostru de puțit despre silința ce-și dau folosească bisericile ca mijloc de ghiașare.

Am spus deasemenea, Scaun dela Roma a trimis episcopilor catolici și greco-catolici în Ungaria, oprindu-i de a maghiariza biserici.

Ungurii sînt însă încăpăținați împins lucrurile până la fățișe răsvrățire împotriva Sfântului Scaun, formă prem al bisericii catolice.

Intr'adevăr, «*Ungvári Lapok*», scrie despre poruncile ce au primit dela Scaun din Roma episcopi unguri Vályi și Czák, zice:

«Am fost curioși să știm, că în ordinul Papei ce vor face preoții gr.-catolici din orașele unde s'a născut ghat deja ungurește. Întrebând, «primit răspunsul, că n'au dat nici ascultare ordinului Papei și că s'au sărbători au oficiat tot ungurește în toate bisericile. Ba am mai aflat, că asemenea ordine au primit episcopii unguri și de altă-dată, dar ei au putut să-și păzească ordinele pur și simplu în arhivă, fără să se facă cunoscute preoțimii.»

Numitul ziar unguresc spune apoi că murit, că ori-și-ce ar face Papa dela Roma, preoții unguri nu se vor supune.

O răsvrățire deci contra Papei.

Numai să nu o pățească.

Știm din istorie, că oamenii răsvrățitori decît Ungurii au încercat să răsvrătească contra Papei. În unele cazuri au trebuit să-și mărturisească răsvrățirea și punând sac cu cenușă pe cap, să tîrît săptămîni de zile, până au fost miși să-și ceară iertare.

Din presa română.

La Sibiu a apărut un călindar în care se vorbește despre activitatea, pe care o are în viața națională, a dlui Dr. I. Rațiu.

Partea privitoare la înființarea Acađemiei de Științe și Literatură din România i-se pare însă ziarului «*Teatru*» graful Român» că e scrisă cu părțile pentru dl Rațiu și scăzînd din meritu

învătătorii își poartă sarcina mai ușor, dar inimile tinere se otrăvesc și caracterele se strică pentru toată viața.

O comparațiune va desluși mai bine caracterul acestui rezultat.

E lucru firesc, că cu cât un copil e mai deștept și mai silitor, cu atât el învață mai mult. Dumnezeu însă nu l'a făcut pe om numai pentru învățatură, și părinții ar trebui să-și reamintească mereu sfatul marelui iubitor de oameni Pestalozzi, care zicea că, pentru copii învățatura are să fie o distracțiune, ear' nu o muncă continuă. Copilul deștept, tocmai fiind deștept, se află în o stare de dezvoltare anormală, și tot ceea-ce e anormal e nesănătos. Sistemul lui nervos și îndeosebi creierul e pornit spre o dezvoltare excesivă și n'are copilul decît să mai fie și silitor, pentru-ca dezvoltarea aceasta să se și facă. În natură încă e compensațiune, și dacă o parte a organismului se desvoaltă prea excesiv, această dezvoltare excesivă nu se poate face decît în paguba altor părți. Astfel, tocmai între copii deștepți și silitori sînt mulți plăpânzi, răi de stomac, slabi de piept ori nervoși, cari, dacă nu mor încă tineri, devin oameni nervoși, pentru cari viața e o lungă suferință. Ce 'mi-e bogăția, ce-'mi sînt onorurile, ce-'mi-e mărirea lumească, dacă n'am sănătate!? De aceea, mai ales până la pubertate, preocuparea

de căpetenie a părintelui trebuie să fie dezvoltarea trupeiască a copilului său, și mai ales copiii deștepți es oameni fericiți numai dacă mult aleargă și ostenesc și mult sînt bătuți de soare și de vînt, pentru-ca stomacul lor să asimileze bine, plămîni să li-se fortifice, pielea să funcționeze regulat și nervii să li-se înăsprească. Părinții se simt însă măguliți în amorul lor propriu de «progresele eminente» ale copiilor lor și li mină pe aceștia înainte, mereu înainte, dacă nu spre o moarte înainte de timp, spre o viață plină de suferințe.

Tot astfel și premiile școlare, distribuite cu mare pompă, ne dau oameni instruiți, dar vermănoși în sufletele lor, poate sănătoși trupeiște, dar bolnavi sufletește.

Mai e însă la mijloc și statul, mai e și națiunea însetată de progres și interesată a cultiva spiritul de emulațiune.

La această obiecțiune aș putea să răspund că nu noi sîntem pentru stat, ci statul e pentru noi, și că națiunea nu poate cere să facem de dragul ei din copiii nostri oameni nenorociți. Admit însă deoamdată, că așa este în ceea-ce privește băieții, pe cari îi creștem pentru viața publică, în care nobila emulațiune ne face să ne mîncăm ca câinii între noi: fetele însă, cari au să fie soții și mame, de ce să fie otrăvite și ele!? De ce să le mai expunem și pe ele în public? de ce să le

împntenăm? Nu au nici ele destulă vanitate în sufletul lor; n'au destul amor propriu, n'au destul spirit de emulațiune!? Ele și viitorii lor soți ne vor fi oare recunoscători, dacă le vom face mai îndrănește, mai vanitoase, mai pîsnătărește, mai încăpăținate!

Fără îndoială că nu.

Ci toate acestea le gătim și pe ele, ba mai ales pe ele, le expunem, le încoronăm, le amețim cu aplause și cu «tușuri».

De ce? pentru-că nu un scop, ci un mijloc e distribuirea premiilor școlare. Învătătorii se folosesc de acest mijloc spre a-și face sarcina mai ușoară, abuzează de slăbiciunile firești ale copiilor, pentru-ca stăpînirea și conducerea lor să le facă mai puțină bătaie de ap.

Nu numai părinții, ci totodată și statul trebe să stărue pentru curmarea acestui abus.

Ceșteți oameni buni, dacă voiți să aveți bunipatrioși și buni români. Numai acela, carec bun fiu, poate să devie bun părinte, bunsoț, bună rudă, bun preten, bun cetățean, și omeni, cari se mîncă între dinșii, nu pot să-și ducă neamul decît la peire; oameni deprinși a privi toate lucrurile din punctul de vedere al egoismului lor, nu pot vedea nici în stat de cît un așezămînt menit a saiface propriile lor trebuințe.

Premiile școlare ar trebui să fie supimate,

chiar și dacă ar fi adevărat, că prin ele școlarii sînt împintenați a învăța mai mult. Adevărul e însă, că fără de ele învățătorul silitor poate să obție rezultate mai mari și mai sigure, și nu școlarii, ci învățătorii silitori și cu bune purtări au să fie premiați. Lor să li-se facă sărbătoarea, lor să li-se dea darul, ei să fie încununăți și aplaudați, ear' școlarii să le rămăe nobila mulțumire de a-l vedea sărbătorit pe învățător, pentru-că le-a făcut lor un bine și de a-l iubi cu toată inima virtos.

Iubirea aceasta e și pentru ei un sfid de fericire individuală, și pentru ei un mijloc de garanție de pacinică dezvoltare.

București.

GÂNDIRI

Lenca merge încet, de aceea o ajung.

Lenca face toate cele grele; munca pe care o face le ușurează. Cel care se scoală tîrziu și se culcă tîrziu, pierde virtutea toată ziua și abia începe să înnoptează.

Foamea se uită în casă la omul mîncos și dar' nu îndrănește să intre.

istoria trebuie să le înscrie pe marelui Metropolit Andreiu Bașaguna.

„Telegraful Român” publică un col, în care caută să restabilească.

„Tipografia” pusă dlu Dr. I. Rațiu s'a scris

făcut cenzura (dl Dr. Rațiu) timp încă în Sibiu, ocupându-se de cauza „Asociațiunii”. Pentru a câștiga pe Bologa, Ioan Popea, și mai ales pe Metroch, care s'a și învoit să subscrie către guvern, ca să permită adunării în scopul înființării Asociațiunii astfel de Șaguna, cererea a trimis prin doi mesageri la metropolitul în Blaj, care din pricina unor formațiuni voia să o subscrie. — Atunci a Dr. Rațiu însuși la Blaj și dând Metrochii explicațiile de lipsă a fost așa de de la câștigat nu numai pe el, ci și pe canonicii, cari asemenea au subscris către guvern. Dela Blaj cererea a fost trimisă prin juristul Pușcariu, din Brașov, apoi a dat roată oarecui unde sunt Români, și în s'a relata că la Dr. Rațiu, care a fost Metropolitul Șaguna, ear' acesta n'at-o guvernului. Astfel s'a câștigat pentru prima ședință de consiliu; astfel s'a înființat „Asociațiunea Alvană”, la inițiativa unor tineri și mai ales a tinerului Dr. I. Rațiu.

La acestea autorul articolului din zăisus amintit, zice:

„Ei dar! dl Axente Severu, ne spune: — drept — Dl Dr. Rațiu a fost pe timpul pe la A. A. Iuliu, însă nu știe să fi Dr. Rațiu o straiță plină cu prima impresie asupra la înființarea unei literaturii — ci numai — că conștient cu toți mulți inteligenți, unde pentru o colecție pe seama unui — Axente Sever — li-a răspuns, mai dă aici un crucer până-ce astfel de scopuri nu se înființează în formale.

departe se zice în citata biografie, că Rațiu în călătoria aceasta argonautică sosind la Sibiu pentru cenzura de aducere (cam pe la începutul lui Maiu) ca om să fi scos din amorțea pe bătrânii Bologa, Hannia, Popea și mai pe Rațiu și pe Șaguna. Nu tinerul Rațiu și pe acești bătrâni, ci bătrânii acestia au loc pe fitorul avocat, ca să dea o de noua și meserie prin concipiarea

îndată la unei petițiuni pentru licență de precensurare. Și dacă ne aducem bine aminte, el a și compus această petițiune în 10 Maiu 1860, caraa și circulându-se prin studenți spre adunarea de subscripțiuni, s'a predat apoi lui Șaguna spre a o înainta la guvern. Dară primul acesta debut al noului avocat, se vede, că n'a fost prea norocos, pentru-că cererea nefiind potrivită legilor de asociațiune și îndeosebi lipsindu-i planul și deliniamentele statutelor pe cari era să se bazeze asociațiunea, guvernul a respins-o în 12 Iuliu 1860 sub Nr. 2475 (8—12). Numai după petițiunea cea nouă a lui Șaguna, din 6 Decembrie 1860, și subscrisă numai de el însuși, a urmat consensul cancelariei aulico-transilvane din 22 Ianuarie 1861, Nr. 84 pentru Constituanta ce s'a ținut în 21 Martie 1861.

Discuțiunea, prezentând un interes istoric, ne-am crezut datori s'o înregistrăm, mai ales că articolul aduce încă și alte puncte, asupra cărora lipsa de loc nu ne lasă să stăruim.

Pe aiurea și pe la noi.

Sub titlul acesta aflăm în cel mai nou număr al „Revistei Orăștiei” publicate următoarele instructive „impresii de călătorie”, a căror publicare o începe învățătorul român din Banpotoc. Le reproducem în cele următoare și noi:

Dle Redactor,

Având mai cătră sfârșitul toamnei trecute un proces în Prevaș, de silă ca de voe bună a trebuit să fac o călătorie lungă și frumoasă umblând printre sârăni despre cari auzisem că stau mai bine ca noi în toate privințele.

Așa folosit privilegiul și mi-am deschis ochii bine, să ved dară, ce deosebire o se bag de seamă între cele de pe acolo și între lucrurile de pe la noi.

Și am aflat cu adevărat multe deosebiri pe cari nu cred a fi fără interes să le cunoască și cetitorii „Revistei Orăștiei”.

Dați-mi voe dar' să le descriu aci, și anume așa cum îmi vin și-mi aduc aminte: niște spicuri aruncate care unde vine, fără multă alegere și arangiere.

(Oficialii de tren austriaci și cei ai noștri) Plecând din Piski, peste Cluj—Budapesta, m'am oprit în Gänserndorf. Aci la stația căii ferate trebuind să stau mai mult, am voit să cercetez orașul. Am eșit pe peron.

Șeful de gară, om bătrân, mă salută militărește cu o față zimbitoare. Aceasta îmi face tare bățetor la ochi, nefiind eu dedat cu așa ceva la gările noastre din Ungaria.

E mare deosebire între aceia și ai noștri. Ai noștri sânt aspri și fuduli, aceia prevenitori și fini. Am observat-o aceasta îndată la Moreheg, unde s'a schimbat conductorul maghiar cu cel austriac.

Incuragiat oare-cum, de privirea șefului de gară dela Gänserndorf, l-am întrebat dacă pot cerceta comuna, până vine trenul dela Viena. Cu multă prevenire și plăcere mi-a dat la-muriri.

(Gänserndorf). Comuna Gänserndorf stă din o singură stradă largă de 38 pași.

Casele sânt frumos puse la rând și dacă o casă e zidită mai înlăuntru, la fereastra ei e grădină de flori până în linie oablă cu celelalte case!

Nutrețul la toate gazdele e așezat în capetul de cătră câmp al grădinilor.

Atât pe stradă cât și în curțile locuitorilor curățenie mare.

În curte toate lucrurile puse la locul lor. Carțele și plugul în șopru; grapa acățată pe pârte; cănele legat la cotețul lui cu culcuș de paie; vitele sânt frumoase, țeselate și bine grijite.

Lucrul economic se implinește tot cu cai de 2—300 fl. unul.

Deoarece toți au pământ de cultivat, lucrători nu se capătă, ci fiecare econom își isprăvește lucrul câmpului singur, cu servitorii lui, cari de regulă sânt Slovaci.

Fiind eu cătră sfârșitul lui Octomvrie, vremea culesului de păpușoi, vedeam domni cu barbă culegând la cucuruz cu copiii și servitorii lor.

Cucuruzul e de tot alb la boane și cu firul retezat dela tului în sus.

Tot astfel de cucuruz și așa retezat am văzut pe tot locul prin Moravia

Am întrebat că de ce-l rētează? Mi-a răspuns: «se coace mai curēnd».

(Va urma).

Alex. Vlad, inv.

Armata română.*

Cu prilejul sērbătorii Anului-Nou, M. S. Regele Carol al Romāniei a adresat oșterii următorul ordin de zi ce s'a publicat în „Monitorul Oficial”:

Ostași,

„Sânt trei-zeci de ani de când cu dragoste și fără preget lucrez la înălțarea și propășirea Scumpiei Mele armate. Cu mândrie o spun că munca Mea a fost spornică: prin vitejia și statornicia voastră ați întemeiat neatrănarea Patriei, ați reînviat timpurile glorioase, redeșteptând în voi vechile virtuți războinice, și în anul care s'a închis v'ați atras prin bărbăteasca voastră înfățișare înalta Mea aprobare.

„Vē mulțumesc! Și cu inima voaloasă urez și de astădată, tuturor, un an bun și fericit!

„Dat în București, la 1 Ianuarie 1897.

CAROL.

Stiri din Romānia.

La balul Curții au luat parte o mie persoane, între cari toți membrii corpului diplomatic, toți ministrii, generalii și alți înalți demnitari ai țării.

Familia regală și-a făcut apariția pe la orele 10 jum.

Atât Regina cât și Princesa Maria purtau niște toalete de o eleganță rară, cu deosebire Princesa purta o splendidă toaletă abstră.

Petrecerea a ținut până la orele 6 dimineața.

La orele 12 s'a servit masa.

Regele și Regina s'au retras la orele 2 noaptea, ear' la orele 3 s'a început Cotilionul, care s'a jucat până la orele 5 dimineața.

Budgetul ministerului de interne pe noul an 1897 este întocmit.

Budgetul a fost alcătuit așa, încât să poată corēspunde mai multor proiecte de legi pe cari ministrul le va aduce în parlament cu privire la reforma comunală.

Dl Maior Ivanovici, inspectorul general al muzicelor, a făcut un lung raport ministrului de războiu în privința actualii situații a șefilor de muzici militare și a cerut ministrului ca să le îmbunătățească soarta.

Dl General Berendei s'a arētat dispus a lua în seamă cererea D-lui Ivanovici.

Pe ziua de 1 Ianuarie, s'a înființat la ministerul de interne un birou separat al presei, punēndu-se la dispoziția raportorilor D. I. Gheorghiu, subșef de birou la divizia comunală, pentru a da toate deslușirile de cari vor avea necesitate.

Dl Gheorghiu are însărcinarea de a urmări toate denunțările făcute de ziare în contra administrațiilor din țeară și a face referate la birourile respective, spre a se face anchete, de ale căror rezultate se vor da comunicate prin „Monitorul Oficial”.

Orele biroului sânt fixate dela 10 până la 11 și jumătate dimineața și dela 2 și jumătate până la 4 d. am.

Mēsură aceasta este din cele mai laudabile.

La 10 Ianuarie v. a. c. va apare în București „Foaia interesantă”, o revistă ilustrată săptămānală, care va publica cele mai interesante evenimente din țeară și străinătate. Ilustrațiunile vor fi lucrate în totdeauna după natură cu cea mai mare îngrijire.

Pe lângă partea artistică se vor cultiva și toate celelalte ramure ale inteligenței omenești, astfel că această publicațiune, a cărei preț va fi cât se poate de minim, este destinată să devie un organ popular în cel mai larg sens al cuvēntului.

Din Bucovina.

„Gazeta Bucovinei” scrie:

Duminecă seara, în 10 Ianuarie n rezidența arhiepiscopală din Cernăuț a avut o mândră și imponentă festivitate și o societate aleasă întrunită într'nsa. — După-cum se știe, I. P. C. Sa părintele archimandrit și vicar general al archidiecesei Vasile V. de Repta, pentru multele sale merite pe terenul bisericesc școlar și științific și pentru rara sa erudițiune, a fost numit doctor de onoare în sfânta teologie. Din acest incident, I. P. C. Sa a dat Duminecă seara în apartamentele sale din reședință un splendid dineu, la care a fost invitată și a participat întreaga elită a societății bucovinene: dignitari civili, preoțesti și militari. Presidentul țării, contele Gōes și primarul capitalei Kochanowski și-au scusat absența; cel dintăiu din cauza doliului în familie, ear' al doilea din cauza boalei. Dacă am face registrul tuturor participanților adunați în giurul eruditului bărbat al bisericeii noastre, ni-ar trebui coloane întregi, ear' a descrie decursul și măreția festivității, ar fi o încercare de tot grea Amintim deci numai, că față erau cei mai înalți funcționari, dignitari bisericēști, profesori de universitate, ofițeri, membri din aristocrație, căpitani districtuali, patronii bisericilor, proto-presbiteri din provincie, — laolaltă preste 200 de persoane. Dineul s'a început la 7 ore seara și s'a terminat la 11 ore din noapte. — Primul toast l'a ținut I. P. C. Sa părintele vicariu general Dr. V. de Repta pentru Maiestatea Sa, al doilea pentru I. P. S. Metropolitul. La rēndul său, I. P. S. Mc-

Atat rēmāne.

Vezi, tinereța noastră pare
Că e surisul cald și blānd
Al rēsăritului de soare
Din ram de umbră renāscēnd.

Dar' tinereța n' fugă trece,
Se n'acă în umbra din apus
Și lung cu ochii o petrece
Amorul care nu s'a dus.

Am toți, murim deodată
Zielor de mână:
adevērātă
ce mai rēmāne.

De a cuprins de nori
astru cer al primăveri
ne-a lāsāt de mii de ori
întunerecul durerii;

Am cānd tinereța moare
și-i nori dau farmec sfânt
sfârșitului de soare
lacrimilor la mormēnt.

Artur Stavri

O taină.

Așa-i, de-mi zici o vorbă
Poruncă mi-o socot,
Și de-mi surizi e-un cântec
In sufletul meu tot.

Cānd pleci, gândiri mă fură
Și mă trezesc visānd:
Ești umbra mea din visuri,
Lumina mea din gând.

La ce prigoana-mi arde
Mē n'treb; — și ne n'trерupt
Rēsponsul și cu taina
In vālmășite lupt.

Dar' cānd privirea-mi dulce
Și aiurit rēmān
La șoapta că un altul
Ți-i viselor stāpān,

La gândul că în drumu-i
Roșind te-oprești în loc,
Atunci îmi vēd iubirea
Și plāng după noroc.

(P. V.)

Raul Stavri.

tropolitanul Ciupercovici a tostat pentru serbătoritul archimandrit și vicar general Dr. V. de Repta, căruia lungă și fericită viață dorește fiecare fiu al arhidiiecei noastre.

Ce însemnează unele nume de botez.

Vasilie, (rege, în grecește). Genevieva, (fica cerului în limba ebraică). Simeon, (care ascultă, în limba ebraică). Melania, (de culoare închisă, în grecește). Teodor, (darul lui Dumnezeu, în grecește). Agata, (bună, în grecește). Măci, (darul lui Dumnezeu, în limba ebraică). Cesar, (care s'a născut greu, în latinește). Zaharia, (memoria Domnului, în limba ebraică). Alexandru, (ajutor bărbătesc, ori învingător al războinicilor, în grecește). Victor, (învingător, în latinește). Simon, (care se supune, în limba ebraică). Irena, (pace, în grecește). Maria, (care e crescută, ori amărăciunea zilelor, în limba ebraică). Leon, (leu, în latinește). George, (care lucrează pământul, în grecește).

Corurile noastre de plugari.

În anul școl. 1875,6 eram preparand de curs. III. în Arad. Atunci am făcut cunoștință și am legat prietenie cu clericul Lucian Sepeșan, fiul lui Popa Trif din Chiseteu, care înființase în comuna sa primul cor de plugari. Curios eu peste fire de a cunoaște acel cor de plugari, care concertase și în Arad, în 1868, cântând în teatrul orașului: «Deșteaptă-te Române», «Măi tătare» etc., am rugat pe amicul Lucian Sepeșan, (actualul paroh al Chiseteului), să mă facă cunoscut cu corul de plugari al neuitatului meu părinte Popa Trif, după care eu insetam cu atâta dor. Amicul Lucian mi-a făcut plăcerea, și de feriile Paștilor m'a invitat la ei ca să ascult și să cunosc corul lor.

Am fost în Chiseteu din Dumineca Floriilor până în Vinerea patimilor. Am văzut, am auzit, și am rămas adânc impresionat. Nu pot uita nici azi, după 20 de ani, acele zile plăcute, în cari ascultam probele corului, și nu le voi uita nici odată în viața mea. Probele se țineau în biserică. De o parte instrua două voci tinere cleric Lucian, de altă parte alte două voci un corist țeran. (Mi-se pare Achim Șuman). Unul cu violina, altul cu flautul! Eu cu «Tata Trif» ascultam din depărtare. Tata Trif cu lacrimi de bucurie în ochi zimbă și bătea tactul; eu stăteam uimit de insufletire!... M'am despărțit cu mare dor și multă jale de Chiseteu și de cor, unde călătorisem, începând dela Timișoara, pe jos o noapte întreagă: numai ca să aud cor de plugari.

După-ace absolvasem preparandia, cel mai mare dor mă muncia, ca unde voi fi dascăl, să fac și eu cor de plugari.

Am ajuns învățător în Șiria, unde am și înființat primul cor de plugari. De atunci până azi s'au înființat o mulțime de coruri populare — și se înființează mereu. Și trebuie să se înființeze, căci avem să înaintăm cu lumea, avem să ținem pas cu popoarele de cultură. Ori-ce pedeci ni-s'ar pune, acelea sunt numai momentane, trecătoare, căci știința, «Doamna Lumii» de azi: le calcă în picioare — le nimiceste! Azi întunerecul se ascunde, căci «omul» a «prins fulgerul din nori», l-a botezat «lumină electrică» și l-a pus în lampă! Azi prostia trebuie să dispară, căci știința, domnește și în palat și în colibă!

Domnia întunerecului și a neștiinței a căzut, și pe tronul lor străluce falnic: Lumina și știința!!

«Secolii de sclăvie, șirul cel lung de suferințe la cari a fost condamnat de soarte poporul nostru, jugul și lanțurile străine, întunerecul de sute de ani, n'au permis Românilui să cultive artele; artele și științele nu pot prospera decât

în libertate; libertatea însă n'a fost dată poporului nostru!» Libertatea poporului nostru se începe abia cu ziua de 3/15 Maiu 1848, numită de poet «Sânta zi de libertate». De atunci numai se simte și Românul mai ușorat, mai liber, de atunci învață mereu, și se trudește să ajungă, sau cel puțin să se apropie de popoarele apusene, de cele culte! De atunci începe a cultiva în libertate și artele frumoase, între cari în locul prim se poate pune cu drept cuvânt «Musica» vocală și instrumentală. Prin musica vocală mai ales se nobilitează inima, se desvoaltă gustul estetic și se promovează simțul național și de pietate creștinească în poporul nostru.

«Românul e născut poet», a zis neuitatul poet național dela Mircești, nemuritorul V. Alexandri, și unui popor născut poet îi este totodată înăscut și talentul musical.

Așadar românul e născut și poet și cântăreț.

Poetul român V. Alexandri a scris poesia «Luna lui Maiu».

«Prin cea luncă sunătoare
Pintr'un fraged frăgărăș
Trece 'n unde grăbitoare
Murmurând un părăiaș!!
Mii de cântece voioase
Prin frunzișul de smarald
Fac concerte armonioase
Ce plutesc în aer cald.»

Poesie pe care se o cetești, și artistul român, componistul de pie memorie C. Porumbescu, i-a scris o melodie pentru cor bărbătesc pe care tot s'o ascuți și se nu ști ce admira mai mult în români: talentul poetic ori musical.

Dar' imnul național «Deșteaptă-te Române», cine nu-l admiră, atât în poezie cât și în melodie?

Ce e drept, musica română instrumentală e încă tot în fașă, căci în timpul relativ destul de scurt de resuscitare literară și dezvoltare națională, n'am putut lua un avânt atât de puternic, ca pe toate terenele culturale se fim la nivelul recerut, și mai ales pe cel musical-instrumental nu, căci geniul națiunii încă nu ni-a trimis nici un Mozart, Schubert, Mendelsohn, Beethoven, Liszt etc. cari se fi adunat doinele românului și să facă din ele musică clasică, resunătoare în lume.

Cu atât mai mare avânt a luat însă la noi musica vocală cu al cărui rezultat ajuns deja ne putem fali înaintea oricărui popor cult. Reuniunea română de cântări din Sibiu a ajuns până a cânta opere din cele mai grele ca «O noapte în Granada», cu executarea căreia a pus în uimire și pe străinii. Apoi concertul dat în Ateneul Român dela București, și aplaudat de Regina «Carmen Sylva». Dar' nici se poate altfel, când această reuniune are de dirigent pe bravul profesor G. Dima, acest adevărat măiestru de cor. Reuniunile române de cântări din Lugoj, Biserica-Albă ș. a. rivalizează cu cele mai bune și mai renumite reuniuni străine din țeară. Eară corul vocal al plugarilor din Chiseteu cine nu știe la ce stare înfloritoare a ajuns și cât s'au perfecționat membrii lui, cari cutrieră satele din Bănat și Crișana și înființează coruri spre bucuria și mulțumirea poporului nostru!

Și azi putem zice cu mulțumire că avem un număr frumos de coruri populare, pe cari poporul le îmbrățișează cu multă iubire, căci românul își iubește cântarea ca viața, ca sufletul seu. Românul de e voios, cântă, cântarea-i desfășează sufletul; de e trist, cântă, cântarea-l mângăie; de merge la războiu cântă, cântarea-l încurajează spre biruință, de e la lucru, cântă, cântarea bisericăscă îi înalță inima și-l face evlavios;

*) «Musica la Români» de G. Baiulescu. Zezi «Albina Carnatilor» Nr. 7 din 1877.

la nuntă, cântă, la mort se cântă, a se zică românul e nedespărțit de cântarea sa, de doinele sale.

Și chiar pentru aceea, că românul ține atât de mult la cântarea sa, datorința noastră, a învățătorilor mai ales este, ca să i-o facem atât de plăcută și armonioasă, pe cât el o iubește.

Cântarea armonioasă bisericăscă are mai mare influință asupra poporului român, pentru-că ea și face o esențială parte din serviciul divin, dar' durere, că aceasta de și de mult se practică și cultivă așa zicând, totuși lasă încă mult de dorit.

Ca să nu lase cântarea bisericăscă corală nimic de dorit în cultivarea ei, trebuie să ne punem, noi învățătorii mai ales, pe lucru, să înființăm coruri vocale, după împrejurări, pe 4 ori 2 voci, de bărbați ori școlari și la conducerea acestora să fim cu cea mai mare atențiune fiind-că și poporul așteaptă, când știe că s'a început ceva, cu cea mai mare încordare rezultatul bun ori rău. Și să forească Dumnezeu, ca poporul să vină și se desaproabe lucrul, căci în cazul acela timp mult trebuie la mijloc până a se repara de nou.

Drept aceea să grijim ca musica corală să se baseze cât se poate pe melodiile bisericăscă cunoscute poporului, fiind-că cu melodii străine, fie acele ori-cât de armonisate, Românul nu se împrietinește de loc.

Ori-ce cor va înființa învățătorul se nisue ca acela să se înființeze cu invoirea tuturor factorilor principali din comună, pentru-că îndată ce va începe lucrul ca om de partidă, nu va isbuti.

De altcum cred că e în interesul fiecărui învățător a nu da prilej la formarea de partide ci de a nisui ca și cele existente (?) să dispară.

Fiecăruia dintre noi îi este cunoscut că Românul cât de mult iubește asocierea. Căci s'a vădit cum se strâng bătrânii la sfaturi, tinerii la șezetori etc.

Unde de regulă petrec timpul în neghiobii, glume netrebnice și se folosesc de tot felul de cuvinte necuviincioase, ear' mergând din asemenea adunări demoralisătoare cătră casă, de câte-ori nu s'a întemplat că feciorii de altcum din case bune, au ajuns în temnița satului fiind-că în calea sa s'a abătut dela omenie și ori au furat, ori a stricat ceva cuiva, fiind-că în șezetore s'a asociat cu slugi netrebnice și ficiori stricați. Să le facem noi tinerilor șezetori la școală, la cântare, căci cântarea este mai atrăgătoare decât ori-care alte mijloace, și la școala învățându-i, dar' învățându-i să cânte frumos, le putem din când în când ceti câte ceva, ori le punem lor la dispoziție cărți și romane potrivite, ca astfel să creștem din ei creștini buni și oameni de omenie.

Învățătorul însă se fie tare precaut în purtarea sa cu tineretul: să nu fie prea aspru, căci prin aceea îi poate distuga de școală, dar' să nu fie nici prea prietenos, căci atunci tinerii își permit prea multe față de învățător și mai târziu devin neascultători, în care caz apoi nu mai folosește nimic nici asprimea.

Că ce avânt au luat corurile noastre de plugari, mai ales în anii din urmă, s'a putut convinge tot Românul care a fost fericit să asiste la marea adunare a «Astrei» din Lugoj! 20 de coruri de plugari se concerteze! Se poate ceva mai mareț!? 740 de cântăreți și cântărețe se cânte deodată și fără greșală: «Deșteaptă-te Române!!»

Ilustrul president al «Astrei», rever. donn I. M. Moldovan, în cuvântul seu de încheiere a zis că: «*presentarea corurilor de plugari sunt cel mai evident semn de progres la poporul nostru!*»

Nicolae Stefu,

NOUȚĂȚI

Din cauza Sfințelor Sărbători, Boboteaza și St. Ioan, numărul viitor al foii noastre va apare Mercuri seara.

Dela Curte. M. Sa Monarchul a vizitat alaltăieri casa artiștilor din Viena, în care s'a arangiat o frumoasă expoziție cu tot felul de lucruri artistice. M. Sa a rămas încântat de cele-ce a văzut.

Șicane guvernamentale. Intre cei cari au făcut guvernului griji și zile grele pe vremea alegerilor, a fost și contele Zichy Nándor, conducătorul partidului poporal.

Ca să se răsbune contra lui, guvernul a pus pe slujbașii sei să ridice piră asupra contelui pentru-că cu privilegiul alegerii dela Zsolna nu s'ar fi supus legilor.

Ca să poată însă începe procesul, ar fi trebuit îngăduința Casei Magnaților, din care contele face parte.

Ieri comisia casei Magnaților a și discutat asupra cererii judecătorei cer-cuale din Zsolna și după lungi desbateri a respins cererea, spunând că nu va îngădui ca autoritățile judecătorești să pornească procesul, deoarece-ce nu e la mijloc decât o vinovată răsbunare a oamenilor guvernului.

Mulțumiri unui harnic avocat. «Dreptatea» publică următoarele:

«Noi subscrișii locuitori din Bocșana, cari pentru ruperea și arderea stărilor îngurești la serbarea mileniu, ghiaș din 10 Maiu 1896 au fost 6 săptămâni închisoare și de-a vremea timp în temnița centrală din numai că am fost mai de multe-ori și mângăiați din partea distinsului apărător Domnul Coriolan Bredicean și a a tor români din Lugoj și din prejur. ci ai. primit în decursul întreg al deținerii noastre multe cărți folositoare de cetit, apoi am primit dejunul trimis gratuit din partea mu Onoratalui Domn Coriolan Bredicean respective a stimabilei sale Doamne trimițându-ne la diferite ocațiuni, îndeosebi la sfințele sărbători de Crăciun, Stimabila Doamnă Cornelia Bredicean apoi Doamna Elena Dobrin născută Rădulesca diverse vicual, alinând prin aceea mult suportarea grelei situațiunii, căreia eram supuși.

»Nu aflăm destule cuvinte a aduce ca mai ferbinte mulțumire atât distinsului apărător al națiunei române Domnului Coriolan Bredicean, stimabilei sale Doamne soții Cornelia, Doamnei Dobrin și celorlalți Domni și Doamne, pentru nobilitatea de suflet dovedită și de astădată. Dumnezeu atot puternicul să le răsplătească cu abundență și cu mulți ani fericiti de viață atât lor cât și următorilor lor. Dumnezeu să-i nască.

»Lugoj, 13 Ianuarie n. 1897

Nicolae Loga, lemnar, Nicolae eșiți azi din ter

Din cauză că redactorul nostru redactor a fost ocupat prea mult, greutatele ce întâmpină ori-ce începe să așteaptă numeroși abonenți și am se vor da numai în săptămâna viitoare.

Kulturegyletul din Cluj, după darea de seamă a secretarului, are de 1 milion, 239 mii și 600. Faptul acesta se fie pentru un indemn să jertfim și noi cât se mult pentru prosperarea culturii naționale.

Decorațiuni. M. Sa Regele Carol al României a conferit marea cruce a «Stelei României» dlor Krieghammer, ministru de război al Austro-Ungariei, și baronului Fejérváry, ministru al onorabililor.

Contra curților cu jurați. În ședința dela 15 c. a dietei provinciale din Agram, s'a discutat proiectul de lege privitor la modificarea legii de presă.

Deputatul Dr. Spevec primește proiectul, însă cere din el ștergerea curților cu jurați. Dinsul a ținut un lung discurs, demonstrând că azi și în cercuri de juristi tot mai mult se consideră curtea cu jurați ca o instituție ce trebuie «earsă».

În aceeași ședință a fost și o violentă ceartă între deputatul David Starcevic, care a vorbit două ore contra deputatului Dr. Franc, numindu-l spiritul rău care a făcut disidența în partid.

Earși liturghia ungurească. În cercurile «patriotice» earși e supărare mare. Și anume din pricina că aliații noștri Slovaci nu vor să se maghiarizeze prin liturghie. Slovaci din Aszód nu lasă adevărat pe patrioți să-și facă chetul: liturghie numai în limba ungurească, ci pretind ca în biserica romano-catolică d'acolo să se officieze și în limba slovacă. Preotul Léska s'a dat însă pe partea Ungurilor. D'acii ceartă și deputații pe la episcop: Ungurii cer ca episcopul să dea dreptate preotului a vorbi numai ungurește în biserică, ear' Slovaci cer să-l permute în altă parte, ca p'un netrebnic care vrea să maghiarizeze chiar și prin biserică.

Liturghia ungurească. Sub acest Alkotmány publică convorbirile cu episcopul Pavel dela Győr și Vályi din Lugoj. Într-un discurs asupra acestor interesante...

Manevrele mari se vor ține la toamna mare, după-cum scriu foile ungurești, jurul Cașoviei, unde chiar d'acum au început pregătirile. Se restaurează în deosebite castele vechi, unde vor fi găzduiți oaspeți pe cari M. Sa îi va pofti să vadă manevrele. Între acestia va fi și Impăratul Germaniei.

Jertfe ale muncii. Se scrie din Reșița, că între lucrătorii pe cari l'au omorât aprinderea unei ocne de cărbuni, mai sunt nedeserviți șesșezeci înși, pe cari abia doar începe să se vădă speranță, dacă până la sfârșit se va putea scoate din ocna apa. Într-un număr de marea nenorocire, în care au peris sute de vieți, lucrătorii rămași teferi n'au îndrăznit nici până acum să intre eară la muncă în ocnele cari sunt un mormânt atât de trist.

Bal. «Revizuirea femeilor române din Blaj» are loc onoare la balul ce îl va da societatea st. n. a. c. în sala dela catedrală, începând la 8 ore seara. Programul este destinat în favorul reușirii...

Știri din România. Știrile care mergea alaltădimineață spre Careii-mari s'a dat de honvezi Podhovsky Béla, în inimă. El fusese cassar al armatei și se dă cu socoteala că s'a silit să aibă o căsătorie în regulă.

La sfântul mormânt. Academia de la Oradea-mare aranjiază în prietenosul călătoriu la Ierusalim, trecând prin Ancona, Cortu, Iaffa, Cairo și

Alexandria. Cei cari doresc să meargă, trebuie să se înștiințeze până la sfârșitul lunii curente. Călătoria va costa 400 fl.

Ziarul «Liga Română» din București va apare ca revistă săptămânală cu începere de Duminecă, 4 Ianuarie curent.

Sumarul primului număr cuprinde: un articol asupra «culturei din punct de vedere național», de dl M. Vlădescu; un articol «Religiune și știință», de dl Rădulescu-Motru; un altul de dl Aurel C. Popovici, precum și diferite alte articole de cronică literară și științifică.

Noua revistă își propune a ține în curent pe cetitorii sei nu numai cu mișcarea culturală a Românilor, ci și cu tot ce se produce mai însemnat în străinătate pe terenul științei și literelor.

Deschiderea Porților-de-fer. Puțini vor ști, că inaugurarea ce s'a făcut astă-toamnă la Porțile-de-Fer în prezența a trei capete încoronate, nu însemnează încă deschiderea strimtorii dunărene. Această deschidere, scriu foile ungurești, nu se va face decât în anul 1898, pe când se speră se fie terminate lucrările cari se înlesnesc trecerea vaselor mari. Până atunci se va isprăvi și portul dela Orșova.

Archiducele Rudolf în Brasilia. Între alte minciuni, cu care diferiți agenți caută să-și înșale pe țeranii din Croația a se duce în Brasilia (America), este și următoarea: ei spun că sunt trimiși de archiducele Rudolf, fiul M. Sale Impăratului, care n'ar fi murit, ci certându-se cu cei dela Curte, s'a dus în America, unde vrea să întemeieze acum o mare și fericită împărăție. Tuturor acelora, cari se vor duce acolo, archiducele le va da moșii întinse și bani mulți. Unii țerani cred această poveste și-și vind tot, numai pentru a-și face bani de drum. S'au luat însă măsuri ca agenții mincinoși să fie arestați.

Dr. Lueger, amicul naționalităților din Ungaria și spaima Jidanilor din Viena și Budapesta, care fusese greu bolnav, acum e mai bine, așa că alaltăieri a putut să primească și visita numeroșilor sei amici.

Partid nou în Austria. Se scrie din Viena, că mișcarea catolică în Austria a ajuns atât de puternică, încât chiar în parlament se va face un partid nou catolic, numit centrul catolic. Acest partid nou se va alcătui din partidul catolic popular și din clubul Hohenvarth. Întru întemeierea noului partid ostensesc mult mai ales deputații din Tirol. Se speră ca la viitoarele alegeri, noul partid să cucerească cel puțin 40 mandate.

Papa și Francesii. Papa dela Roma a scris cardinalului Richard din Paris o scrisoare, în care cu prilegiul sărbătorii jubileului de 25 ani a bisericii «Inima Sfântă», trimite poporului francez și preoților din Franția binecuvântarea sa.

Căsătoria regelui Sârbiei. Întreaga presă europeană scrisese că regele Sârbiei e vorba să-și ia de soție pe archiducesa Maria Cristina, una din nepoatele M. S. Monarhului nostru. Cercurile cele mai competente desmint însă acum această știre.

Țarul la Roma. Din Petersburg se telegrafează că Țarul și Țarina se vor duce în

luna Maiu la Roma; d'acii vor pleca apoi la Athena, și trecând pe la Paris se vor duce și la Londra.

Ciuma. Din Bombay, în India, vin știri îngrozitoare despre ciuma ce bântuie p'acolo, Mor pe zi până la 2500 oameni. Cine poate, fuge din oraș, pe ale cărei străzi zac cu grămada cadavrele.

Insula lui Robinson. Cine dintre noi n'a citit oare povestile pline de vraje despre Robinson și insula pe care el a făcut atâtea minuni! Toți vom simți deci oare-care înduioșare, aflând că această insulă azi nu mai există, deoare-ce mai zilele trecute a înghițit-o marea... Insula s'a prăpădit de altfel tot în felul cum s'a format: în urma unei erupțiuni vulcanice. Atunci a izbucnit din fundul mării atâtea material, că a format în mijlocul Oceanului liniștit o insulă. De astă dată însă erupțiunea a spulberat insula întreagă, imprăștiindu-o în apă, de unde a și ieșit.

Poligamia. În Camera deputaților francezi, de sigur că cel mai interesant personaj este doctorul Greiner, care din creștin ce a fost, a trecut la legea turcească, pentru a putea să țină femei mai multe. Zilele acestea el a declarat că va lucra și în parlament pentru a convinge pe colegii sei că poligamia e bine să se introducă și în Franția. Numai astfel națiunea franceză ar putea să mai sporească... Vorba e numai că ce vor zice femeile?

O păreche de bătrâni. Și lucrul acesta nu-mai în America s'a putut petrece. Se scrie anume din orașul Rockhouse, că mai zilele trecute un bătrân de 103 ani, cu numele Wilhelm Sexton, s'a cununat cu veduva Wilhelmina Kraft, care a implinit și ea 100 ani, și pe care a iudit-o în tinerețe.

La cununie cei doi bătrâni s'au dus îmbrăcați foarte tinereste. Mireasa avea un mare buchet de flori, și se arăta foarte veselă. La nunta lor a asistat o mulțime de lume, și te miri dacă mirii nu vor fi chiar dansat... În America toate-s cu puțință!

Cât câștigă scriitorii în America. Se vede că America e patria fericirilor, unde toate se plătesc bine. Așa de pildă, scriitorul piesei teatrale «Schenadesch» a primit pentru piesa sa un onorariu de 2½ milioane dolari; autorul dramei «Aristocracy» a primit 250, ear' autorul piesei «Clarley tante», care se dă și în Europa, a primit un onor de 350.000 coroane.

Războiul din Cuba. Răsculaților din Cuba începe a le merge rău de când cu moartea viteazului lor șef Maceo. Astfel se scrie că zilele acestea ear' au fost bătuți lângă Bustoș, unde primul lor căpitan, Roque Eutebio, a și fost prins.

D'asemeni se telegrafează, că la Balasanz două mii de insurgenți s'au predat trupelor spaniole.

Din Roma se telegrafează că Papa s'ar fi oferit să intervină pentru a face pace între Spanioli și între răzvrătiții din insula Cuba.

«Povestea Vorbel». Apare în București. Nrul 5 are următorul cuprins: Sonet de A. Vlahuță. Fantazie de Ion Gorun. Seara, poezie de Artur Stavri. O mamă fericită, navelă de St. Basarabeanu. Ce hoji, poezie de G. Murnu. O notiță filologică de G. Coșbuc. Geneza unei nuvele de Ion Gorun. Semnele vremii de Sanda. În vremea aceea, versuri de T. Teleor. Ca bivoli, snoavă de Dumitru Stăncescu. Smaranda, navelă de Petru Vulcan. Povestea caraghioasă de Matton. Ilustrații de Mara.

PREMI

Redacțiunea „Tribunei Poporului” va da 10 coroane pentru cea mai frumoasă poveste din popor și 5 coroane pentru cea mai frumoasă poezie populară ce i-se va trimite în decursul săptămânii viitoare.

Lucrările premiate se vor publica în numărul de Duminecă.

D'asemeni va da un abonament gratis altor două povești și poezii populare care vor fi judecate ca bune de publicat.

Literatură populară.

(Cântece din România.)

CÂNTECUL TRANDAFIRILOR

Dela Craiova la vale
Doi trandafiri lmi răsar,
Unul mic și unul mare.
Hăl mai mare-i roșior
Hăl mai mic e gălbior,
D'ala nu mai pot de dor.
Când îi bate vântu 'n dos
Umple lumea de miros,
Când îi bate vântu 'n față
Umple lumea de dulceață.

LUNA NOUĂ

Tine, Doamne, luna nouă,
Să taiu noaptea lunca 'n două,
Să-mi găsec o mândră nouă;
Că a veche m'o lăsat,
Ci-că s'ar fi supărat
Unde-am fost aseară beat,

OPINCILE

De opinci nu-mi pare rău,
Mi-le dă stăpănu-meu;
De obhele
Nu 'mi-e jele,
Mi-le dau mândrele mele
Ca să mă ndrăgesc cu ele.

M. S. Regele Carol

și

partidele politice

Cu ocazia felicitărilor de Anul-nou aduse M. Sale Regelui de către Metropolitul-Primat, consiliul de ministrii, președinții Corpurilor Legiuitoare și președintele Curții de cassatie, M. S. a răspuns:

„Adânc mișcat de cuvântările așa de bine simțite, vă mulțumesc din suflet pentru urările călduroase ce Ne aduceți în numele ferii. În anul care s'a închis multe fapte însemnate s'au petrecut; însă am întâlnit și numeroase greutăți cari au putut fi învinse numai prin unire și cu spriginul înțelept al bărbatilor cari au închinat vicașa lor patriei.

„1896 va rămânca dar' neuitat în analele noastre politice. Plin de încredere privesc în anul care începe, și Sunt convins că ori-când voiu ave trebuintă de fruntașii țerei, ei toți vor încongiura cu credință Tronul și vor lupla, ca un singur om, pentru siguranța și întărirea Statului român. Cu vie bucurie am primit astăzi binecuvântările prea iubitelui nostru Metropolit Iosif și am înălțat rugăciunile noastre către Dumnezeu ca El să îndeplinească toate dorințele ce hrănesc neîncelat în inima Mea, pentru scumpul Meu popor și să-i dăruiască ani mulți și fericiți, ce vă și urez și din partea Reginei și a Familiei Mele din adâncul sufletului Meu”.

CONTRA DUELULUI

In urma mai multor duele cari s'au petrecut între oficeri și civili, dueluri cari au făcut mare sgomot în toată Germania, Impăratul Wilhelm a dat următorul ordin, care a eșit în foaia oficială tocmai acum de sărbători:

»Voesc ca duelurile oficerilor mei să fie evitate mai mult de cât până acum. Causa este adesea de natură secundară, certuri particulare și ofense cari pot fi împăcate fără a se vătămă onoarea militară. Oficerul trebuie să recunoască că e nedrept a atinge onoarea altuia. Dacă a greșit în urma unei precipitări sau a supărării, e cavaleresc dacă nu-și menține nedreptatea, ci întinde mâna pentru o împăcare. Nu mai puțin trebuie ca acela care a suferit o insultă să primească mâna ce i-se întinde spre împăcare, întrucât o permit onoarea corporațiunii și bunele moravuri. Voesc deci ca de acum înainte consiliul de onoare să participe în principiu la regularea diferendelor de onoare. El trebuie să se supună acestei datorii cu nisuița conștiințioasă de a provoca o împăcare cu binele.»

De sigur că în urma acestui ordin, duelurile, cari deveniseră dese și sângeroase de tot, se vor mai împuțina, certurile între civili și militari se putea împăca și fără sânge.

UN MARE FILANTROP

Șinerul suedez Alfred Nobel, inatorul dinamitei, mort mai zilele trecute, a lăsat un testament care va crea un monument mareț a dragății ce el a avut-o pentru omenire. Trebuie să reaga sa avere, în valoare de peste 3 milioane, a lăsat-o după-cum urmează: toată averea mea se va dispune după-cum urmează: capitalul, reamă în valori sigure de cătră lichidarea va constitui un fond a cărui rentă va fi împărțită anual la acei cari, în timpul anului, vor fi adus cele mai merite servicii umanității.

»A doua: aceluia, care în domeniul fizicii, ar fi făcut descoperirea sau invențiunea cea mai importantă;

»A treia: aceluia, care în domeniul chimiei, ar fi făcut descoperirea sau invențiunea cea mai importantă;

»A patra: aceluia, care va fi făcut descoperirea cea mai importantă în domeniul fiziologiei sau al medicinei;

»A cincea: aceluia, care va fi lucrat mult sau mai bine pentru înfrângerea războaielor, pentru suprimarea sau reducerea armatelor permanente și pentru constituirea sau propagarea conștințelor de pace.

»Cele dintâiu două premii (fizică și chimică) vor fi decernate de Academia științelor din Suedia; premiul lucrărilor științifice sau medicale, de institutul Karolinska din Stockholm; premiul literar și artistic, de Academia suedeză și acela pentru pace, de o comisiune de 5 membri aleși din Storthing-ul (dieta)

»E voința mea expresă ca inspirația să nu pornească, pentru atribuirea acestor premii, dela nici o considerațiune de naționalitate, pentru-ca cel mai demn să primească recompensa, fie scandinav sau nu.»

Budgetul Vaticanului.

Budgetul Vaticanului pe anul 1897 e de 7 milioane și jumătate coroane. Dacă toți catolicii de pe suprafața pământului ar contribui cu bani pentru întreținerea curții papale, a colegiului cardinalilor, a diplomaților și a funcționarilor Vaticanului, atunci ar veni de fiecare catolic 3 bani, «3 dinari de-ai Sf. Petru.»

Corpul diplomatic al Vaticanului e reprezentat în Franța, Austria, Spania și Portugalia, prin nunții de cl. I, ear' în Bavaria, Belgia și în republica Domenica, prin delegați.

În fruntea secretariatului de stat se află cardinalul Rampola, care este ministrul de externe al Vaticanului.

Pentru diplomația Vaticanului se cheltuiește pe an 1 milion de coroane. Dintre cei 6 cardinali-episcopi, 52 cardinali-preoți și 14 cardinali-diaconi, unii își au veniturile bisericilor și taxelor lor; alții, cum sunt cardinalii din Verona, Paris, Praga, Ravenna, Viena, Messina, Tours, Colonia, Londra și Breslavia, au veniturile lor de episcopi.

Venitul unui cardinal e cel puțin de 25.000 coroane. Pentru colegiul întreg al cardinalilor se cheltuiește anual cam 1 milion de coroane.

Sume mari de bani se plătesc maiordomilor, marelui maestru al palatului, camerierilor de serviciu, camerierilor secreți, secretarilor, șefilor de serviciu de prin secretariate, galerii, bibliotecă, directorilor observatorului meteorologic, șefilor gârziilor, etc.

Cealaltă parte din budget se întrebuintează pentru întreținerea misiunilor.

Un dar de 2 milioane.

Ministrul de culte din Franța presidând, acum vre-o 2 săptămâni, ceremonia grandioasă a strămutării corpului lui Pasteur dela Notre-Dame la institutul din strada Dutot, zicea că mormântul marelui savant va fi dintre acelea, asupra cărora popoarele vor vedea săvârșind-se minuni, «că din fundul mormântului său, Pasteur va continua să protejeze, prin strălucirea geniului său, institutul, opera pe care a fondat-o.»

Această influență binefăcătoare n'a întârziat să se simtă.

Baronesa de Hirsch, văduva financiarului mort anul trecut, a dăruit institutului Pasteur 2 milioane lei.

Acest dar a fost făcut într'un mod foarte simplu, aproape intim.

Dl Bischofsheim, amic al familiei Hirsch, a anunțat pe d-na Pasteur despre hotărârea donatoarei și membrii consiliului institutului abia a doua zi au aflat despre aceasta.

Cele 2 milioane ale baronesei Hirsch nu vor servi să creze o operă nouă. Subscripțiunea națională pentru fundațiunea institutului Pasteur a produs 3 milioane. Din aceste 3 milioane, 1 milion opt sute de mii de franci au fost cheltuiți pentru a se edifica și instala institutul din str. Dutot, ear' renta restului sumei până la 3 milioane a rămas să servească pentru întreținerea laboratorilor și pentru funcționarea serviciului.

Acest venit era însă cam neîndestulitor și diferite subvențiuni i-au fost adăugate.

Renta produsă de donațiunea baronesei Hirsch va veni să se adauge la sumele deja existente și va permite să se dea o dezvoltare mai mare serviciilor institutului și îndeosebi lucrărilor de cercetări.

În principiu, venitul celor 2 milioane va fi rezervat institutului din str. Dutot; dar o parte va putea să fie afectată cerințelor institutului antidifteric din Garches, care se susține actualmente din venitul milionului produs printr'o subscripțiune publică.

Invitare de abonament.

Deschidem prin aceasta abonament pe anul 1897 la

„TRIBUNA POPORULUI“

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sânt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an . . . . . fl. 10.—
Pe 1/2 an . . . . . „ 5.—
Pe 1/4 an . . . . . „ 2-50
Pe o lună . . . . . „ 1.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . . . franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 1 fl. 50 or. pe an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. la an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal de la numărul de Dumineca.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI“

ULTIME ȘTIRI

Sfat mare la Viena.

Ieri seara s'a ținut la Viena, sub presidenția ministrului de externe Goluchowsky, un consiliu de ministri. Au luat parte contele Badeni, primul-ministru al Austriei, baronul Bánffy, prim-ministru al Ungariei, Krieghammer, ministru al oștirilor împărătești; Kállay, ministru al Vistieriei Statului, și generalul Beck, șeful statului major (Stab).

Sfatul a ținut mult și s'a vorbit numai despre afaceri militare.

Acestui sfat i-se dă cu atât mai mare însemnătate, cu cât înainte de a se ține, contele Goluchowsky a fost primit de M. Sa Monarchul, cu care a vorbit mai bine de-o oră.

Nu de puțină însemnătate e apoi împrejurararea, că sfatul acesta s'a ținut tocmai în ajunul plecării contelui Goluchowsky la Berlin.

Turburări în Turoia.

În insula Creta carăși s'au întâmplat ciocniri sângeroase între creștini și turci.

Au fost arse mai multe sate și au căzut în luptă numeroși turci și creștini. Groaza pretutindeni e mare. Locuitorii de prin sate fug la orașe.

Nu mai puțin sgomot face faptul, că la Atena s'au găsit niște proclamațiuni, prin cari tinerii turci cer, în limba grecească, ajutorul Greciei pentru a se pune odată capăt nelegiuirilor din Turcia.

Din Dieta.

Comisiunile pentru verificarea mandatelor contestate au discutat ieri asupra actelor privitoare la alegerile din Félegyháza, Tiszalök, Alsó-Lendva, Szentes, Privigye și Szigethvár.

Se constată din acte, că atât agenții guvernului cât și ai opoziției au săvârșit la alegeri cele mai mari ticăloșii.

Croații și Ungurii.

Presă din Budapesta comentează cu mare supărare propunerea pe care a făcut-o în adunarea provincială din Agram deputatul Barcici.

Numitul deputat propune ca adunarea să hotărască imediată închiderea a tuturor școlilor ungurești cari sânt pe teritoriul Croației și Slavoniei, cere deasemeni ca orașul Fiume să nu mai fie socotit ca făcând parte întregitoare a Ungariei, ci ca fiind de Croația, cere deci ca nici o lege făcută în Dieta Ungurească să nu se aplice în Fiume, ci locuitorii acestui oraș să aibă dreptul a alege 2 deputați în adunarea provincială dela Agram.

Bine le merge Ungurilor: dau pe ei Croați și Italieni, deopotrivă!

GLUME

O țigancă bătrână lăuda pe fiu-seu cătră niște Români:

»Dragul mamii, dragul mamii, pușor de voinicel și sprintenel! Se scula noaptea și venia dimineața câte cu șapte pui de iapă cu hamurile pe dinșii; și într'una din zile seafia și el la țirg, n'ar fi mai fost țirg, șiafia vânzând pușori de iapă, de care n'a cumpărat nici-odată. Și taman când se bea adămașul, hup și tetea păgubașu. Noi am chitit că l'a luat să-l ducă la birt ca să-l cinstască, dar l'a dus la poarta verde, și n'ar fi mai fost poarta verde; și l'a pus la răco-reală. Tocmai după vr'o trei săptămâni l'a scos încunjurat d'o mulțime de vozi, tot vedă după vodă, care mai de care cu pușca mai lungă; și unu mbrăcat în roșu mi-l așternea în culmea drumului și mi-l tot croea mersu, c'un biciu gros și nodoros, și nu-mi era că-l croea, dar mi-a fost că-l ustura. Și-a; oi dragul mamii, l'a trimis să sape sare cătră o trăl. Și zeu măculiță, că nu era vineaș, ba încă era vrednic, că de câte-ori se săucea la iarmaroc, perea câte un mânăz din loc.»

Un om întreba pe un țigan într'o dimineață:

— Cum e vremea afară?
— Dracu s'o știe ce fel de vreme e asta, că dincotro-i mai frig, dincotro-i mai vântul.

FELURIMI

Societatea pentru propagarea creștinismului. Societatea americană pentru propagarea creștinismului, fondată în 1698, și-a publicat raportul seu anual.

Această societate, organizată după modelul celei engleze, își întinde acțiunea în toate direcțiunile. Ea își dă silințele pentru a propovădui sf. evanghelie prin mahalalele omenii mari, pentru a păstra credința religioasă a emigranților făcând să se țină de cătră președintele anume puși și plățiți, predici în porturile de plecare și în cele de sosire.

Alți preoți sânt însărcinați cu slujba religioasă pe bordul corăbiilor.

Societatea întreprinde misiuni și subvenționează biserici în străinătate.

Constatănd că misionarii cari cunosc medicina au o influență mai mare, ea a cheltuit într'un an 23.000 lei pentru a ajuta pe misionarii să facă studii medicale, 32.500 lei pentru înființarea de misiuni medicale, 32.500 lei pe fiecare an, pe cari îi cheltuește pentru întreținerea acelor misiuni.

Una din ramurile interesante ale societății e a publicațiunilor. Ea imprășteie în toată lumea valuri de literatură creștină. În 1896 s'au publicat 7 milioane 912.000 exempte, contra 3 milioane 16.000 în 1892. Aceste publicațiuni sânt din cele mai variate. Sânt cărți de liturghie, de rugăciuni, și foarte multe scrieri de controversă religioasă. În anul trecut societatea a publicat mai multe volume cari se răspunde la critica bibliei și care conțin diferite studii pentru justificarea reformei

De altminterlea, discuțiunea ivită între biserica Angliei și biserica catolică romană, a dat naștere unei societăți particulare: Societatea istoriei bisericii, care publică anual un număr mare de cărți pentru susținerea ideii bisericii anglicane.

Cheltuielile societății americane se ridică, pe an, la 1,356.400 lei, iar veniturile numai la 847.175. Cu toate străduințele sale, publicul n'o prea încurajază. Subscripțiile anuale sânt în decadență. Ele au atins, în anul trecut cifra de 303.275 lei. De 50 de ani încoace aceasta e suma cea mai mică a subscripțiilor.

Morfinomania în Paris. — Cu ocazia unor procese ce s'au desbătut în timpul din urmă în Paris, s'a constatat că morfinomania a pătruns aproape în toate straturile sociale din acei oraș.

Un doctor parisian publică detalii interesante asupra întinderii acestei patimi primejdioase.

E greu — zice doctorul — de a se stabili o statistică sigură a morfinomanilor din cauză că acestia își ascund cu mare îngrijire patima, nu se dau în vileag ca alcoolicii și nu prezentă semne exterioare ca acestia. Pe baza datelor unor farmaciști și medici, se poate spune că numărul morfinomanilor din Paris se ridică la 50.000. Majoritatea și anume cel puțin 30.000 sânt femei.

E interesantă clasificarea morfinomanilor după profesia lor. În rândul întâiu vin doctorii cu femeile lor; ei formează a 3-a parte a bolnavilor; urmează apoi oficerii și farmaciștii. Curios e faptul că se găsesc mulți morfinomani printre lucrătorii cu ziua. Mai puțin bătută de această boală teribilă e clasa artiștilor și scriitorilor.

Mulți se miră de ce tocmai doctorii cari cunosc așa de bine urmările rele și revindicabile ale morfinomaniei formează majoritatea contingentului celor cuprinși de această patimă. Aceasta se explica prin faptul, că din cauza muncii excesive și a vecinicii neastâmpăr sânt ispiți să-și caute uitarea necazurilor și potolirea sbuciumului în discreta beție de morfină.

Trist e însă faptul, că doctorul morfinoman își dă toate silințele, ca să lătească patima aceasta întâiu în familia sa și apoi printre clienții sei.

Tot așa fac și spișerii. Acestia, lacomi de câștig și împinși de simpatia pe care o au față de mușterii morfinomani, le dau morfină fără nici o rețetă.

Nu de mult a fost condamnat la o amendă însemnată un farmacist parisian care a vên-

dut fără ordonanță medicală unei doamne bogate o cantitate mare de morfină, în interval numai de câteva luni. Dar' nu numai morfină, ci chiar și instrumentele de injecție se pot căpeta ușor. Cu fabricarea acestora nu se ocupă numai specialiștii în fabricarea instrumentelor chirurgicale, ci și alții industriași. În Paris se află giuvaergii, a căror ramură principală de fabricație e facerea de instrumente de inoculare cu morfină. Ei fabrică mânere de umbrele, evantaliuri, sticlețe de parfum, tocure de cărți cari nu sânt altceva decât tot atâtea ascunzători pentru micul dar primejdios instrument de injecție cu morfină.

Proprietar și editor: Aurel P. Barcianu
Redactor responsabil: Ioan Russu Șrianu.

Țesetorie de casă!

Subscrisul aduc la cunoștința publică, că am deschis în Orăștie o țesetorie de casă,

sub conducerea unui măiestru specialist în ale țesutului. Țesetoria e provăzută cu mai multe **rezboae de mână și mașini**, și pregătește tot soiul de țesături de casă, precum: perdele, pânzături, de tot felul, ștergere etc. lucrute din materialul cel mai bun, solid și ieftin.

La dorință primesc a țese orice fel de țesătură din materialul de țesut dat de însuși comandatorul, pe lângă prețuri convenabile, și după mustre.

În sfârșit recomand *prăvălia* mea bine asortată cu **stofe de haine pentru dame și bărbați**; albituri și pânzării de albituri, apoi articli de modă: *pălării* de dame și domni, *umbrele*, *ghete* etc.

F. F. Widmann,
comerciant, Orăștie (Szászváros).

Haine de călușeri!

Subscrisul negustor din Orăștie am onoarea a recomanda depositul meu de **Haine de călușeri**, pe cari le vënd, le dau în folosință, ori, la cerere le fac anume!

Atrag totodată binevoitoarea luare aminte asupra *prăvăliei* mele bogat provăzută cu tot felul de *marfă de manufactură* pentru trebuințele de casă, adusă proaspătă din atelierele cele mai bune:

Flanele, calitățile cele mai bune; **Cârpe de păr fine** și trainice; **Cârpe de lână moale** (de Harras); **Pânză** de tot soiul și tare; **Bumbac de bătut** și **Ată de urzit**, aduse din cele mai bune fabrice; **Arnioiuri de cusut și de urzit**, în toate fețele; **Ciorapi**; **Brêuri**; **Șerpare** cusute cu flori și fir; etc.

Ion Lăzăroiu,
negustor în Orăștie (Szászváros)

„MINERVA“ INSTITUT TIPOGRAFIC SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE.

Cea mai ieftină tipografie!

Tipografa „Minerva“ din ORĂȘTIE, strada Berăriei Nr. 10, mărindu-și asortimentul, își oferă on. public serviciile sale pentru *ori-ce fel de tipărire*.

Fiind pusă în plăcuta poziție de a dispune de 6 mașini, și anume: 2 prese accelerate, mari, 2 prese de mână, mici, și 2 mașini: una de perforat și una de tăiat, precum și de 112 soiuri de litere de cele mai moderne, cu mai bine de 200 clișeuri, și felurite alte obiecte tehnice, — garantează pentru efectuire promptă, corectă și frumoasă, cu *prețuri foarte ieftine!*

Tipărește 100	Cărți de vizită	pentru fl.	—,25 cr.
„	Capuri de coverte	„	—,30 „
„	Bilete de logodnă	„	—,50 „
„	Bilete de Cununie	„	—,80 „
„	Programe de dans	„	—,40 „
„	Invitări	„	—,70 „
„	Provocări	„	—,50 „
„	Capuri de epistole	„	—,50 „
„	Placate	„	1,20 „
„	Anunțuri funebre	„	1,80 „

Hârtia, care în sumele de mai sus, frește, nu e cuprinsă, stă în voea comandatorului să-și-o aleagă.

„MINERVA“ primește mai departe să efectuească tipărituri de cărți și broșuri de ori-ce mărime, pe lângă învoielii de plată foarte ușoare, în rate dacă e de lipsă.

Pentru Bănoi tipărește Bilanțuri, Acții, Libele de depuneri, Cărți, Documente de Cassă și tot felul de tipărituri.

Pentru înfățișare plăcută, atrăgătoare, se garantează

Comande se primesc la tipografie în str. Berăriei (vis-à-vis de jude-ătorie)

Dir ecțiunea Institutului tipografic „Minerva“

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII
Sediul: ARAD, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 50

Întemeiată la 1887.

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.
Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuează momentan după sosirea comandai.

Direcțiunea institutului.

O specialitate naturală neprețuibilă
este apa minerală alcalin-acidă bicarbonată

Isvorul „Matilda“ de Bodok

care după experiențele făcute la mai multe facultăți de medicină s'au dovedit ca o apă medicinală prea eficace și plăcută mai ales: la conturbări de mîstuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beșicii udului și ale organelor respiratoare etc.

BORVIZ DE PRIMUL RANG

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul seu mare în acid carbonic natural de un gust prea plăcut, va îndeplini chiar și pretențiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

Deposit în Sibiu, Sighișoara și Alba-Iulia:

la domnul I. B. Misselbacher sen., Cluj; Szegesváry és társai, Deva; Balog Gyula, Orăștie; Németh János; în Brașov deposit propriu strada Căldărarilor nr. 68, și se poate comanda și de adreptul dela administrațiunea subsemnată.

Cu toată stima

Administrațiunea isvorului „MATILDA“:

JOSEF GYÖRGY,

(comit. Hâromszék). BODOK. (Transilvania).